

Förslag till föreskrifter om ändring i Livsmedelsverkets föreskrifter om avgifter för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet

1. Sammanfattning

Mot bakgrund av ny lagstiftning, både inom EU och nationellt, beslutade Livsmedelsverket 2021 nya föreskrifter (LIVSFS 2021:8) om avgifter för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet. Föreskrifterna har tillämpats sedan den 1 januari 2022. Införandet av efterhandsdebitering inom livsmedelskontrollen men även en förändrad importlagstiftning och fortsatt arbete med kontrollprogrammen gör att Livsmedelsverket behövt se över avgifterna redan nu. Denna översyn har nu i huvudsak genomförts varför flera ändringar av avgifter föreslås. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2023.

Livsmedelsverket föreslår i korthet följande.

- Timtaxorna för kontrollen vid slakterier och vilthanteringsanläggningar höjs. Kostnadsmassan som ligger till grund för beräkningen av timtaxorna ökar inte i sig i någon större omfattning, men ett minskat antal kontrolltimmar för med sig en höjning. För övriga livsmedelsanläggningar föreslås en mindre höjning av timtaxorna.
- Livsmedelsverket föreslår även att avgifterna för godkännande och registrering justeras eftersom dessa är baserade på timtaxorna för kontrollen av respektive anläggningstyp som nu föreslås ändras.
- Livsmedelsverket har fortsatt arbetet med de avgiftsfinansierade kontrollprogram som verket ansvarar för. Ny lagstiftning på EU-nivå bidrar till att Livsmedelsverket föreslår ändringar av samtliga avgifter.

Avseende den kontroll som Livsmedelsverket utför vid import pågår fortfarande översynen utifrån de nya förutsättningarna. En kompletterande remiss kommer att skickas ut avseende dessa avgifter inom några veckor.

Livsmedelsverket föreslår slutligen att samtliga avgifter fortsatt ska justeras med ett treårigt intervall. För de fall att omständigheterna så kräver kommer dock justeringar att ske med kortare intervall.

2. Bakgrund

Livsmedelsverket beslutade 2021 om nya avgiftsföreskrifter, Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2021:8) om avgifter för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet som tillämpas från den 1 januari 2022. Orsaken till de nya föreskrifterna var framförallt den s. k. nya kontrollförordningen, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel. Efter att kontrollförordningen började tillämpas den 14 december 2019 har de svenska författningarna setts över, varvid bl.a. efterhandsdebitering av avgifter införts inom livsmedelskontrollen.

Livsmedelsverkets avsikt var att avgifterna som regleras i föreskrifterna skulle gälla för de kommande tre åren. Avgifterna skulle dock vid behov justeras tidigare om något särskilt inträffade. Framförallt införandet av efterhandsdebitering av avgifterna inom kontrollen och en stor ökning av sändningar som ska importkontrolleras gör nu att Livsmedelsverket behöver se över föreskrifterna i dessa delar inför 2023. Livsmedelsverkets avsikt är att de nu föreslagna avgifterna ska gälla 2023-2025. Eftersom de nu gällande avgifterna skulle avse 2022-2024 har dock beslutats att storleken på merparten av de tidigare medräknade kostnaderna för 2023-2024 inte ska ändras i den nya beräkningen. Uppräkning av kostnader har därför främst skett för 2025.

Avseende kontrollprogrammen har arbetet med att se över dessa fortsatt då nya EU-regler tillkommit, vilket gör att verket även behöver se över avgifterna för kontrollprogrammen. Detta arbete kommer att fortsätta under 2023.

Livsmedelsverket kommer om några veckor att skicka ut en komplettering till denna remiss utifrån en pågående översyn av avgifterna för importkontrollen.

Livsmedelsverkets avsikt är som nämnts ovan att de nya avgifterna ska gälla 2023-2025 även om viss översyn kan komma att behöva göras vid exempelvis ett införande av ett system med besiktning av ett representativt urval inom fjäderfäslakten. Treårsperioden är i överensstämmelse med de allmänna ekonomiska principerna och de riktlinjer från Ekonomistyrningsverket som Livsmedelsverket har att följa.

Livsmedelsverket vill framhålla att denna remiss endast avser storleken på verkets avgifter såsom de regleras i LIVSFS 2021:8 och vissa mindre ändringar i föreskrifterna i övrigt. Det statsstöd som i dagsläget finns för minskning av slakteriers och vilthanteringsanläggningars avgifter i enlighet med artikel 79.3 i förordning (EU) 2017/625 är inte reglerat i föreskrifterna och berörs således inte i denna remiss.

Eftersom denna remiss avser ändringar av avgifter kommer Livsmedelsverket att samråda med Ekonomistyrningsverket i enlighet med 7 § avgiftsförordningen (1992:191). Detta innebär att remissen inte omfattas av reglerna i förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

3. Förordning (EU) 2017/625

3.1. Offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet

Förordning (EU) 2017/625 använder två begrepp, offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet, för att beskriva den kontroll som utförs. Den offentliga kontrollen avser den verksamhet som utförs av behöriga myndigheter för att verifiera att aktörerna efterlever förordningen och de bestämmelser som avses i artikel 1.2 samt att djur eller varor uppfyller kraven enligt dessa bestämmelser, inbegripet inför utfärdandet av officiella intyg eller officiella attesteringar.

Med annan offentlig verksamhet avses enligt artikel 2.2 annan verksamhet än offentlig kontroll som utförs av de behöriga myndigheterna, eller av de organ med delegerade uppgifter eller de fysiska personer till vilka viss annan offentlig verksamhet har delegerats, däribland verksamhet för att kontrollera om det förekommer djursjukdomar eller växtskadegörare, förebygga eller begränsa spridningen av sådana djursjukdomar eller växtskadegörare, utrota dessa djursjukdomar eller växtskadegörare, bevilja tillstånd eller godkännanden och utfärda officiella intyg eller officiella attesteringar. Som exempel från Livsmedelsverkets verksamhet kan nämnas beslutsfattande, registrering av anläggningar och provningar.

3.2. Avgifter

3.2.1. Inledning

Av artikel 78 i förordning (EU) 2017/625 framgår att medlemsstaterna ska säkerställa att tillräckliga finansiella resurser finns tillgängliga för att tillhandahålla den personal och andra resurser som de behöriga myndigheterna behöver för att utföra offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet. Avgiftsreglerna delas upp i obligatoriska avgifter enligt artikel 79, för vilka medlemsstaterna ska ta ut avgifter för offentlig kontroll, och andra avgifter enligt artikel 80, för vilka medlemsstaterna får ta ut avgifter.

3.2.2. Obligatoriska avgifter enligt förordning (EU) 2017/625

De obligatoriska avgifterna omfattar dels den offentliga kontroll som sker vid gränskontrollstationer, dels den offentliga kontroll som utförs i samband med den verksamhet som avses i kapitel II i bilaga IV till förordning (EU) 2017/625, dvs. offentlig kontroll i slakterier, i styckningsanläggningar, i bearbetningsanläggningar avseende vilt, av mjölkproduktion och av produktion och utsläppande på marknaden av fiskeri- och vattenbruksprodukter. De obligatoriska avgifterna omfattar inte annan offentlig verksamhet.

De obligatoriska avgifterna ska tas ut antingen motsvarande kostnaden beräknad enligt artikel 82.1 eller med de belopp som anges i kapitel II i bilaga IV avseende verksamheterna. För svensk del har riksdag och regering beslutat att de fasta belopp som anges i bilaga inte ska användas.

Beräkning av de obligatoriska avgifterna ska enligt artikel 82.1 ske genom någon av de två beräkningsmetoder som nämns i artikeln eller som en kombination av dessa:

a) Som ett schablonbelopp på grundval av de behöriga myndigheternas totala kostnader för offentlig kontroll under en bestämd tid, som tas ut av alla aktörer oavsett om de verkligen varit föremål för offentlig kontroll under referensperioden eller inte; vid fastställandet av avgiftsnivån för olika sektorer, verksamheter och kategorier av aktörer ska de behöriga myndigheterna ta hänsyn till hur den berörda verksamhetens typ och storlek och de relevanta riskfaktorerna påverkar fördelningen av de totala kostnaderna för dessa offentliga kontroller.

b) På grundval av beräkningen av de verkliga kostnaderna för varje enskild offentlig kontroll, tillämpat på de aktörer som varit föremål för sådan offentlig kontroll.

Livsmedelsverket tillämpar en kombination av metoderna vid beräkningen av avgifterna.

Vid beräkningen av avgifter finns också en begränsning i artikel 82.2 till att resekostnader inte får beaktas på ett sätt som missgynnar vissa aktörer på grund av avståndet mellan deras lokaler och den plats där de behöriga myndigheterna är belägna.

Enligt artikel 79.2 c i förordningen ska avgift också tas ut för offentlig kontroll som ursprungligen inte var planerad. Med sådan kontroll avses kontroll som i) har blivit nödvändig efter det att bristande efterlevnad hos samma aktör påvisats under en offentlig kontroll som utförts i enlighet med denna förordning, och ii) utförs för att bedöma omfattningen och konsekvenserna av denna bristande efterlevnad eller för att verifiera att korrigerande åtgärder har vidtagits.

Av artikel 83 följer att avgifter för sådan offentlig kontroll eller för annan offentlig verksamhet som utförs på grundval av ett klagomål ska tas ut av aktören endast om den kontrollen leder till att den bristande efterlevnaden bekräftas.

Av samma artikel framgår också att avgifter som tas ut i enlighet med artiklarna 79 och 80 inte får återbetalas direkt eller indirekt, förutom i de fall de har uttagits felaktigt.

Det finns enligt artikel 79.3 fyra möjligheter att på objektiva och icke-diskriminerande grunder minska beloppet för avgifterna för de verksamheter som har obligatoriska avgifter:

- a) Intressena hos aktörer med liten produktion.
- b) Traditionella metoder som används för produktion, bearbetning och distribution.
- c) Behoven hos aktörer i regioner med särskilda geografiska begränsningar.
- d) Den utsträckning i vilken aktörerna hittills har följt de relevanta bestämmelser som avses i artikel 1.2, i enlighet med vad som fastställts genom offentlig kontroll.

3.2.3. Avgifter som regleras nationellt

Enligt artikel 80 får medlemsstaterna ta ut andra avgifter eller pålagor för att täcka kostnaderna för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet än de avgifter som avses i artikel 79, om detta inte är förbjudet enligt annan lagstiftning. Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, har därför på nationell nivå möjlighet att föreskriva om skyldighet att betala avgifter för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet. Bestämmelser om avgifter på livsmedelsområdet finns framför allt i förordning (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter. I förordningen ges Livsmedelsverket bemyndigande att meddela föreskrifter om avgifter och ytterligare föreskrifter om hur dessa ska beräknas.

På nationell nivå finns den övergripande avgiftsförordningen (1992:191) som reglerar hur stora avgifter en myndighet får ta ut. För det fall regeringen inte har föreskrivit annat, ska enligt 5 § avgifter beräknas så att de helt täcker verksamhetens kostnader (full kostnadstäckning).

Regeringen har dock avseende avgifter på livsmedelsområdet föreskrivit annat när det gäller annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontroll som avser de verksamheter som omfattas av artikel 79.1 a och 2. I 17 § förordningen om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter anges att det i artiklarna 81 och 82 i förordning (EU) 2017/625 finns bestämmelser om hur avgiften för offentlig kontroll för verksamheter som omfattas av artiklarna 79.1 a och 79.2 i samma förordning ska beräknas. Vidare anges att artiklarna 81 och 82 även ska tillämpas vid beräkningen av avgift för annan offentlig verksamhet som hänger samman med sådan kontroll. Av 17 § förordningen om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter framgår att även sådana avgifter ska beräknas enligt artikel 81 och 82 i förordning (EU) 2017/625. Liknande skrivningar finns i förordningen om offentlig kontroll av livsmedel som importeras från ett tredjeland, förordningen om avgifter för offentlig kontroll av foder och animaliska biprodukter och djurskyddsförordningen vilket har betydelse i huvudsak för slakterier och vilthanteringsanläggningar.

4. Slakterier och vilthanteringsanläggningar

4.1. *Beskrivning av problemen och vad Livsmedelsverket vill uppnå*

Livsmedelsverket utför kontroll vid slakterier och vilthanteringsanläggningar. De stora anläggningarna som slaktar kontinuerligt över året har ständig närvaro av Livsmedelsverkets personal under slakten medan kontrollen vid mindre slakterier och vilthanteringsanläggningarna sker genom besök. Det finns också mindre slakterier som på grund av slaktens omfattning eller slaktens genomförande i praktiken kräver ständig närvaro. Från och med 2022 tillämpar verket ett avgiftssystem som är uppdelat utifrån detta. Detta innebär att det finns olika taxor beroende på om Livsmedelsverket har ständig närvaro, ständig närvaro förenad med resor eller om kontrollen sker genom besök. Dessutom tillämpar Livsmedelsverket numera efterhandsdebitering, dvs. att avgift tas ut i efterhand utifrån faktiskt utförd kontrolltid. Tidigare debiterades företagen en årlig avgift baserad på planerad slakt under året.

Såsom Livsmedelsverket konstaterade redan 2021 var det i förväg svårt att uppskatta vilka effekter framförallt efterhandsdebitering skulle komma att ha på kontrolltiden och på kostnadsmassan. Efter att ha tillämpat systemet sedan den 1 januari 2022 kan Livsmedelsverket konstatera att framförallt kontrolltiden, dvs. det uppskattade antalet timmar som kostnadsmassan fördelas ut över vid beräkningen av timtaxorna, kraftigt understiger prognosen. Detta kommer att medföra ett uppskattat underskott om 19,5 miljoner kronor för 2022. Livsmedelsverket måste därför göra en översyn av timtaxorna för att intäkterna och kostnaderna avseende den offentliga kontrollen vid slakterier och vilthanteringsanläggningar ska komma i balans på några års sikt.

4.2. *Livsmedelsverkets förslag*

Timtaxorna i förslaget är beräknade utifrån en prognostiserad genomsnittlig årlig kostnad 2023–2025 motsvarande 189,9 miljoner tkr¹.

Prognos (tkr)	2022	2023	2024	2025
Intäkter	160 500	190 100	190 100	190 100
Kostnader	- 180 000	- 181 750	-183 400	-192 950
Resultat	- 19 500	8 150	6 500	- 3 050

¹ I tabellen är även intäkter och kostnader avseende godkännandeprövningarna inräknad.

Ingående balans	0	- 19 500	- 11 350	- 4 850
Utgående balans	- 19 500	- 11 350	- 4 850	- 7 900

Slakterier och vilthanteringsanläggningar har obligatoriska avgifter i enlighet med förordning (EU) 2017/625 varför Livsmedelsverkets kostnader är beräknade utifrån artikel 81 i förordningen. Livsmedelsverket har valt att balansera det under 2022 uppkomna underskottet om 19,5 miljoner kr över fem år, dvs vid utgången av 2027 ska, om inget oförutsett inträffar, ekonomin för kontrollen av dessa anläggningar vara i balans.

Vid beräkningen av taxorna för 2023-2025 har Livsmedelsverket utgått från den beräknade genomsnittliga kostnaden för dessa tre år. Detta eftersom Livsmedelsverkets avsikt fortsatt är att om möjligt inte ändra avgifterna mer än vart tredje år för att skapa en förutsägbarhet både för företagen och för verket.

Som nämnts ovan beror underskottet till största del på införandet av efterhandsdebitering. Livsmedelsverkets uppskattning av kontrolltiden, dvs. de timmar som kostnadsmassan delas upp på vid beräkningen av timtaxorna, gjordes för 2022 främst utifrån planerade timmar för 2021 men med vissa justeringar². Utfallet av efterhandsdebiteringen hittills under 2022 ger att Livsmedelsverket behöver räkna bort ca 24 000 timmar inför kommande år. Denna beräkning har verket gjort genom att faktiskt nedlagd tid för januari-juli räknats upp på helår samtidigt som hänsyn tagits till kända säsongsvariationer i slaktvolymen. Utöver övergången till efterhandsdebitering beror minskningen av kontrolltimmar exempelvis även på införandet av dels s.k. enkla täta kontroller som effektiviserat kontrollen, dels nedlagda/vilande anläggningar. Sammantaget ger ovanstående en genomsnittlig total kontrolltid om ca 165 000 timmar för de kommande tre åren.

Livsmedelsverkets kostnader kommer under perioden 2023-2025 att öka något. Exempelvis tillkommer för 2025 en kostnad om fem miljoner kr för avskrivning av ett nytt systemstöd för kontrollen. Resekostnaderna för kontrollen har ökat med ca 1,5 miljoner kr på grund av bl.a. högre drivmedelskostnader och att resekostnaderna visat sig vara högre än vad som uppskattades inför 2022. Livsmedelsverket har även tagit hänsyn till den ökade inflationen. Till viss del minskar även kostnaderna på grund av ett lägre behov av att anlita distriktsveterinärer.

² Se tidigare remisser för mer information, dnr 2021/0193 och 2021/04250.

Angående den särskilda inställelseavgiften för besöksanläggningar uppskattade Livsmedelsverket antalet besök vid beräkningen inför 2022 utifrån planeringen för 2021. Livsmedelsverket kan nu utifrån det faktiska antalet besök hittills under 2022 räkna fram att antalet besök för helår borde bli ca 9 100 st, dvs. knappt 2 000 färre besök än den gjorda uppskattningen. Skillnaden beror till viss del på införandet av efterhandsdebitering men också exempelvis på att företaget planerat om sin verksamhet vilket medfört färre besök på anläggningarna. Detta medför att resekostnaderna för dessa besöksanläggningar behöver fördelas på ett lägre antal timmar vilket medför att Livsmedelsverket föreslår att inställelseavgiften höjs.

Sammanfattningsvis innebär ovanstående att Livsmedelsverket föreslår nedanstående timtaxor och inställelseavgift. Kostnadsmassan som ligger till grund för beräkningen av timtaxorna ökar inte i sig i någon större omfattning, men ett minskat antal kontrolltimmar för med sig en höjning. För närmare beskrivning av vad som ingår i kostnadsmassan och hur taxorna beräknats, se bilaga 1.

	Nuvarande timtaxa	Föreslagen timtaxa
Ständig närvaro och slaktvolym < 1 000 ton	950 kr/h (OV*) 780 kr/h (OA**)	1 090 kr/h (OV) 900 kr/h (OA)
Ständig närvaro och slaktvolym > 1 000 ton	1 170 kr/h (OV) 990 kr/h (OA)	1 450 kr/h (OV) 1 260 kr/h (OA)
Ej ständig närvaro	Inställelseavgift 1 430 kr + 950 kr/h	Inställelseavgift 1 880 kr + 1 090 kr/h
Nödslakt och gårdsslakt	1 170 kr/h	1 450 kr/h

*Officiell veterinär

**Officiell assistent

4.3. Alternativa lösningar

Det saknas alternativa lösningar till att justera timtaxorna för att täcka underskottet. För de överväganden som föranlett valet av avgiftssystem, se tidigare remisser³.

³ Dnr 2021/01193 och 2021/04250.

5. Övriga livsmedelsanläggningar

5.1. *Beskrivning av problemen och vad Livsmedelsverket vill uppnå*

Livsmedelsverkets kontroll avseende övriga livsmedelsanläggningar, dvs. de anläggningar som inte är slakterier och vilthanteringsanläggningar, utförs huvudsakligen av personal på avdelningen Kontroll av livsmedelsföretagare och gränskontroll. Även för denna kontroll efterhandsdebiterar Livsmedelsverket avgifterna numera. Livsmedelsverket uppskattar att det för kontrollen kommer att uppstå ett underskott för 2022 om ca 4,5 miljoner kr. Detta beror på dels osäkerheter i övergången till efterhandsdebitering av avgifterna, dels att kontrollen varit underbemannad 2022 varför all planerad kontroll detta år inte kommer att kunna utföras. Detta medför att budgeterade intäkter uteblir och att ett underskott uppstår. Livsmedelsverket måste därför göra en översyn av timtaxorna för att intäkterna och kostnaderna avseende den offentliga kontrollen vid dessa anläggningar ska komma i balans på några års sikt.

5.2. *Livsmedelsverkets förslag*

Timtaxorna i förslaget är beräknade utifrån en prognostiserad genomsnittlig årlig kostnad 2023–2025 motsvarande 21,1 miljoner kr.

	2022	2023	2024	2025
Intäkter	17 700	22 000	22 000	22 000
Kostnader	- 22 200	- 21 420	- 20 460	- 21 250
Resultat	- 4 500	580	1 540	750
Ingående balans	0	- 4 500	- 3 920	- 2 380
Utgående balans	- 4 500	- 3 920	- 2 380	- 1 630

Vissa av de livsmedelsanläggningar som omfattas har obligatoriska avgifter enligt förordning (EU) 2017/625 medan andra har nationellt reglerade avgifter. Skillnaden består i att för de anläggningar som har obligatoriska avgifter är dessa beräknade utifrån artikel 81 i förordningen medan de andra anläggningarnas avgifter är beräknade utifrån den nationella principen om full kostnadstäckning. Livsmedelsverket har valt att balansera det under 2022 uppkomna underskottet om 4,5 miljoner kr över fem år, dvs vid utgången av 2027 ska, om inget oförutsett inträffar, ekonomin för kontrollen av dessa anläggningar vara i balans.

Vid beräkningen av taxorna för 2023-2025 har Livsmedelsverket utgått från den beräknade genomsnittliga kostnaden för dessa tre år. Detta eftersom Livsmedelsverkets avsikt är att om möjligt inte ändra avgifterna mer än vart tredje år för att skapa en förutsägbarhet både för företagen och för verket.

Inför 2022 uppskattade Livsmedelsverket antalet kontrolltimmar till ca 12 400 timmar. Vid beräkningen använde verket de planerade timmarna för kontrollen för 2021 och minskade dessa med tre procent. För denna nya prognos har verket istället justerat beräkningen till 90 procent av den planerade kontrolltiden utifrån anläggningarnas riskklassning. Totalt innebär det att antalet kontrolltimmar uppskattas till ca 11 500 timmar per år de kommande tre åren. I detta är inkluderat kontrolltid för kontroll av skyddade beteckningar, en kontrolltyp som verket nu kommer att börja utföra.

Livsmedelsverkets totala kostnader för resor minskar som en följd av justeringen av kontrolltiden, även om t.ex. drivmedelskostnader i sig ökar. Kostnaderna i övrigt kommer i sig att öka något på grund av bl.a. kostnad för avskrivning av ett nytt systemstöd för kontrollen som tillkommer 2025 och den ökande inflationen. Införandet av kontrollen av skyddade beteckningar kommer dock inte att innebära en kostnadsökning för avdelningen. Livsmedelsverket har även för avsikt att hålla nere avdelningens kostnader genom att ett större effektiviseringskrav lagts på avdelningen under den kommande treårsperioden.

Sammanfattningsvis innebär ovanstående att Livsmedelsverket föreslår nedanstående timtaxor. Förslaget innebär en höjning av gällande avgifter. För närmare beskrivning av vad som ingår i kostnadsmassan och hur taxorna beräknats, se bilaga 2.

	Nuvarande timtaxa (kr)	Föreslagen timtaxa (kr)
Anläggningar med obligatoriska avgifter	1 860	1 900
Övriga anläggningar	1 940	1 970

5.3. Alternativa lösningar

Det saknas alternativa lösningar till att höja taxorna.

6. Godkännande och registrering

6.1. *Beskrivning av problemen och vad Livsmedelsverket vill uppnå*

Såsom framgår ovan i avsnitt 4 och 5 har Livsmedelsverket identifierat att timtaxorna för såväl slakterier och vilthanteringsanläggningar som övriga livsmedelsanläggningar behöver justeras. Detta påverkar avgifterna för godkännande och registrering av livsmedelsanläggningar eftersom de är baserade på timtaxorna. Även dessa avgifter måste därför ses över.

6.2. *Livsmedelsverkets förslag*

Livsmedelsverket föreslår att grundavgiften för godkännande av slakterier och vilthanteringsanläggningar ska uppgå till 20 320 kr. Denna grundavgift motsvarar fortsatt 16 timmars handläggning och innefattar ett platsbesök om åtta timmar. För kontroll som tillkommer därutöver föreslås en avgift om 1 450 kr per timme. För övriga livsmedelsanläggningar föreslår Livsmedelsverket att grundavgiften ska uppgå till 5 910 kr samt att platsbesök och eventuell handläggning utöver de tre timmar som ingår grundavgiften debiteras med 1 970 kr per timme.

Livsmedelsverket har även sett över avgiften för registrering av livsmedelsanläggningar. De ingående lönekostnaderna har ökat något samtidigt som de gemensamma kostnaderna minskat, vilket i slutändan inte ger någon skillnad i beräkningen av avgiften. Livsmedelsverket föreslår därför ingen ändring av registreringsavgiften.

För närmare beskrivning av vad som ingår i kostnadsmassan och hur avgifterna beräknats, se bilaga 1 för godkännandavgiften och bilaga 2 för registreringsavgiften

6.3. *Alternativa lösningar*

Det saknas alternativa lösningar till att justera avgifterna då de hänger samman med övriga avgifter.

7. Övriga avgifter avseende offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet vid livsmedelsanläggningar

Livsmedelsverket har även sett över de timtaxor som används vid kontroll av export och kontroll av material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel.

Vad gäller exportkontrollen kan Livsmedelsverket konstatera att det hittills under 2022 utförts något fler exportkontrollen än vad som beräknats. Detta innebär både något högre kostnader men också något högre intäkter än beräknat. Sammanfattningsvis ger detta ett uppskattat utgående överskott för 2022 som motsvarar en procent av intäkterna. Eftersom överskottet är så lågt och avgifter normalt sett ska balanseras över några år, vilket också kommer att ske såvitt verket nu kan bedöma, avstår verket från att ändra denna timtaxa.

Vad däremot gäller kontrollen av material och produkter som kommer i kontakt med livsmedel är denna kontroll helt ny och hittills under 2022 har ingen kontroll utförts. Det finns således inget utfall av timtaxan som kan bedömas, varför verket inte föreslår någon ändring.

8. Kontrollprogram

8.1. *Beskrivning av problemen och vad Livsmedelsverket vill uppnå*

8.1.1. *Inledning*

I Sverige finns kontrollprogram vars syfte är att, via provtagning som kontrollmetod, övervaka att eventuell förekomst av rests substanser, kontaminanter (hälsoskadliga ämnen som oavsiktligt tillförs eller bildas i livsmedel) och bekämpningsmedel i livsmedel inte överskrider acceptabla nivåer (gränsvärden) eller finns alls i livsmedlen (förbjudna ämnen). Sverige har dessutom särskilda garantier för salmonella utifrån att Sverige som land har låg frekvens av salmonella. Livsmedelsverket koordinerar dessa kontrollprogram.⁴

Avgifterna för kontrollprogrammen justeras normalt enligt ett treårigt intervall och ändringar gjordes senast den 1 januari 2022. Till följd av kommande EU-rättsliga regeländringar som påverkar kontrollprogrammet för rests substanser

⁴ De olika programmen och dess legala grund beskrivs närmare i tidigare remiss med dnr 2021/04250.

respektive kontaminanter behöver nu en översyn göras av avgifterna. Till följd av att redovisad tid för provtagning vid styckningsanläggningar visat att provtagningen inte tar lika lång tid som först uppskattats inför 2022 finns även skäl att se över avgifterna för kontrollprogrammet för salmonella. En närmare beskrivning av förändringarna avseende kontrollprogrammen för rests substanser respektive kontaminanter följer nedan.

8.1.2. Restsubstanser

Ny lagstiftning som ska börja tillämpas den 15 december 2022 kommer att påverka omfattningen av kontrollprogrammet för rests substanser.⁵ Genom den nya lagstiftningen ändras kontrollprogrammet till att enbart omfatta substanser med farmakologisk verkan. Ämnen som tidigare ingick i programmet men som klassificeras som kontaminanter (t.ex. tungmetaller) flyttas istället över till kontrollprogrammet för kontaminanter. Även då viss provtagning försvinner från programmet tillkommer krav på att fler analyser utförs på de prover som fortfarande tas inom ramen för programmet. Totalt inom kontrollprogrammet för rests substanser kommer därför ungefär samma *antal* analyser som tidigare att utföras. Skillnaden består primärt av en omfördelning av *vilka* analyser som genomförs. Omfördelningen av analyser medför att avgifterna för kontrollprogrammet för rests substanser nu ses över.

8.1.3. Kontaminanter

Ny lagstiftning⁶ som ska börja tillämpas den 1 januari 2023 ställer krav på årliga riskbaserade provtagningsplaner för kontaminanter utifrån EU-gemensamma kriterier. Detta medför att det nationella kontrollprogrammet för dioxiner och

⁵ Kommissionens delegerade förordning (EU) 2022/1644 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 vad gäller särskilda krav för utförandet av offentlig kontroll av användningen av farmakologiskt aktiva substanser som är godkända som veterinärmedicinska läkemedel eller som fodertillsatser, och resthalter av dessa, samt av förbjudna eller otillåtna farmakologiskt aktiva substanser, och resthalter av dessa och kommissionens genomförandeförordning (EU) 2022/1646 om enhetliga praktiska arrangemang för utförandet av offentlig kontroll av användningen av farmakologiskt aktiva substanser som är godkända som veterinärmedicinska läkemedel eller som fodertillsatser, och resthalter av dessa, samt av förbjudna eller otillåtna farmakologiskt aktiva substanser, och resthalter av dessa, och om särskilt innehåll i fleråriga nationella kontrollplaner och särskilda arrangemang för deras utarbetande.

⁶ Kommissionens delegerade förordning (EU) 2022/931 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 genom att fastställa bestämmelser för utförandet av offentlig kontroll vad gäller främmande ämnen i livsmedel och kommissionens genomförandeförordning (EU) 2022/932 om enhetliga praktiska arrangemang för offentlig kontroll av främmande ämnen i livsmedel, om särskilt ytterligare innehåll i fleråriga nationella kontrollplaner och särskilda ytterligare arrangemang för utarbetandet av dessa.

PCB som genomförts under åren 2003-2022 från och med år 2023 kommer att integreras i en ny provtagningsplan som omfattar betydligt fler kontaminanter med gränsvärden utöver dioxiner och PCB. Provtagningsplanen omfattar utöver kött, mjölk och ägg även andra kategorier av livsmedel såsom fiskeriprodukter, honung och vegetabilier samt importerade animaliska produkter. I det nya kontrollprogrammet ska metallerna kadmium, bly, kvicksilver och mykotoxiner (endast i mjölk), samt andra klororganiska föroreningar utöver dioxiner och PCB ingå. Undersökning av dessa kontaminanter i animaliska livsmedel har fram till och med år 2022 omfattats av kontrollprogrammet för rests substanser. Provantalet ska baseras på nationella produktionsvolymerna under närmast föregående år.

Antalet prover som ska tas ut inom programmet ökar och omfattningen av antalet kontaminanter som ska beaktas i provtagningsplanen kommer att öka då fler gränsvärden och fler livsmedelskategorier tillkommer. Mot bakgrund av denna utökning av kontrollprogrammet för kontaminanter finns behov av att se över avgifterna för programmet.

8.2. Livsmedelsverkets förslag

8.2.1. Restsubstanser

Inom kontrollprogrammet för rests substanser planerar Livsmedelsverket att ta prover på mjölk, ägg, tama hov- och klövdjur, ren, fjäderfä, fisk och honung under perioden 2023-2025.

Livsmedelsverket föreslår en ändring i föreskrifterna så att kron- och dovhjort i hägn tas bort ur 6 kap. 2 § LIVSFS 2021:8; dvs att provtagning av kron- och dovhjort i hägn inte avgiftsbeläggs. Anledningen till detta är att inga provtagningar av kron- och dovhjort i hägn kommer att genomföras under kommande treårsperiod.

Avgifter för rests substansprogrammet är fördelade på ägg och kött. Fördelningen av kostnaderna baseras på antalet prover, det vill säga andelen prover inom det aktuella avgiftsområdet (ägg eller kött). Vidare beaktas eventuella samordningsvinster vad gäller administration, provtagning och analys. Beräkning av avgift för respektive anläggning (äggpackeri samt slakteri) baseras på produktionsvolym. Uppskattade kostnader och avgiftsintäkter för rests substansprogrammet under 2023-2025 följer av tabellerna enligt nedan.

Underskottet för kontrollprogrammet för restsubstanser kommer att justeras under kommande treårsperiod.

Ägg (avgift 7,88 kr/ton, uppskattad produktionsvolym 128 000 ton)

Prognos (tkr)	2022	2023	2024	2025
Intäkter	942	1 009	1 009	1 009
Kostnader	1 246	938	963	989
Resultat	-304	71	46	20
Ingående balans	184	-120	-49	-3
Utgående balans	-120	-49	-3	17

Kött (avgift 20,11 kr/ton, uppskattad produktionsvolym 583 000 ton)

Prognos (tkr)	2022	2023	2024	2025
Intäkter	10 834	11 714	11 714	11 714
Kostnader	14 327	10 992	11 254	11 523
Resultat	-3 493	722	460	191
Ingående balans	2 114	-1 379	-657	-197
Utgående balans	-1 379	-657	-197	-6

Till följd av kommande ny lagstiftning kommer kontrollprogrammet för restsubstanser enligt vad som ovan nämnts att ändras.⁷ Eftersom ändringen av programmet primärt utgörs av en omfördelning av analyser medför ändringen inte några direkta kostnadsförändringar. Färre prover än tidigare kommer emellertid att tas på ägg varför Livsmedelsverket föreslår att avgiften för ägg sänks något, trots den allmänna kostnadsuppräknningen. Den avgiftsökning för kött som föreslås beror på allmän kostnadsuppräkning.

För närmare beskrivning av vad som ingår i kostnadsmassan och hur taxorna beräknats, se bilaga 3.

8.2.2. Kontaminanter

Inom kontrollprogrammet för kontaminanter planerar Livsmedelsverket att ta prover på mjölk, ägg, tama hov- och klövdjur, ren, fjäderfä, fisk/fiskeriprodukter, honung och vegetabilier samt importerade animaliska produkter under perioden 2023-2025.

⁷ Se avsnitt 8.1.2.

Livsmedelsverket föreslår en ändring i föreskrifterna så att kron- och dovhjort i hägn tas bort ur 6 kap. 3 § LIVSFS 2021:8; dvs att provtagning av kron- och dovhjort i hägn inte avgiftsbeläggs. Anledningen till detta är att ingen provtagning är planerad för dessa djurslag under tidsperioden 2023-2025.

Fördelningen av kostnaderna inom programmet baseras på antalet prover, det vill säga andelen prover inom det aktuella avgiftsområdet (mjölk, ägg eller kött). Vidare beaktas eventuella samordningsvinster vad gäller administration, provtagning och analys. Beräkning av avgift för respektive anläggning (mejeri, äggpackeri samt slakteri) baseras på produktionsvolym. Till följd av den nya lagstiftning som ska börja tillämpas den 1 januari 2023 sker en omfattande utökning av antalet prover inom programmet vilket medför en ökning av kostnaderna i förhållande till tidigare års kontrollprogram.⁸ Uppskattade kostnader och avgiftsintäkter för programmet under perioden 2023-2025 framgår av tabellerna enligt nedan.

Underskottet för kontrollprogrammet för kontaminanter kommer att justeras under kommande treårsperiod.

Mjölk (avgift 0,12 kr/ton, uppskattad produktionsvolym 2 782 000 ton)

Prognos (tkr)	2022	2023	2024	2025
Intäkter	89	334	334	334
Kostnader	68	299	305	312
Resultat	21	35	29	22
Ingående balans	-69	-48	-13	16
Utgående balans	-48	-13	16	38

Ägg (avgift 3,09 kr/ton, uppskattad produktionsvolym 128 000 ton)

Prognos (tkr)	2022	2023	2024	2025
Intäkter	99	396	396	396
Kostnader	79	366	373	382
Resultat	20	30	23	14
Ingående balans	-77	-57	-27	-4
Utgående balans	-57	-27	-4	10

⁸ Se avsnitt 8.1.3.

Kött (avgift 5,03 kr/ton, uppskattad produktionsvolym 583 000 ton)

Prognos (tkr)	2022	2023	2024	2025
Intäkter	803	2 930	2 930	2 930
Kostnader	613	2 720	2 781	2 843
Resultat	190	210	149	87
Ingående balans	-624	-434	-224	-75
Utgående balans	-434	-224	-75	12

De höjda avgiftstaxorna för mjölk, ägg och kött är samtliga ett resultat av de utökade kraven på provtagning som följer av den nya lagstiftningen. De animalieprover som ska tas ut enligt den nya lagstiftningen har inte tidigare omfattats av programmet och innebär därmed en något högre höjning av avgiften för kött. Avgifterna för mjölk och ägg påverkas inte lika mycket.

För närmare beskrivning av vad som ingår i kostnadsmassan och hur taxorna beräknats, se bilaga 4.

8.2.3. Salmonella

Inom ramen för kontrollprogrammet för salmonella tar Livsmedelsverket prover på nötkreatur, tamgris och fjäderfä.

Provtagningar inom ramen för kontrollprogrammet för salmonella utförs vid slakterier och styckningsanläggningar, varav några är så kallade integrerade verksamheter (anläggningar som har både verksamheterna slakt och styckning). Avgiften för slakterier och styckningsanläggningar baseras på de kostnader som Livsmedelsverket har för analys, provtagning och administration.

Livsmedelsverket fördelar kostnaderna mellan verksamheterna slakt och styckning baserat på antalet provtagningar (som Livsmedelsverket utför) och analyser för respektive kollektiv. Inom respektive kollektiv tas sedan en avgift ut baserad på respektive verksamhets produktionsvolym. Uppskattade kostnader och avgiftsintäkter för slakterier respektive styckningsanläggningar för kontrollprogrammet för salmonella under 2023-2025 följer av tabellen enligt nedan.

Underskottet för kontrollprogrammet för salmonella kommer successivt att minska under kommande treårsperiod.

Slakt (avgift 14,15 kr/ton, uppskattad produktionsvolym 583 000 ton)

Prognos (tkr)	2022	2023	2024	2025
Intäkter	7 609	8 164	8 164	8 164
Kostnader	7 300	8 550	8 605	8 662
Resultat	309	-386	-441	-498
Ingående balans	1 016	1 325	939	498
Utgående balans	1 325	939	498	0

Styck (avgift 2,07 kr/ton, uppskattad produktionsvolym 508 000 ton)

Prognos (tkr)	2022	2023	2024	2025
Intäkter	2 391	1 051	1 051	1 051
Kostnader	2 391	1 043	1 047	1 051
Resultat	0	8	4	0
Ingående balans	0	0	8	12
Utgående balans	0	8	12	12

Avgiften för styckningsanläggningar sänks eftersom uppföljning av redovisad tid för provtagning visat att provtagningen inte tar lika lång tid som först uppskattades inför 2022. Höjningen av avgiften för slakterier är en allmän kostnadsuppräknings.

För närmare beskrivning av vad som ingår i kostnadsmassan och hur taxorna beräknats, se bilaga 2.

8.3. Alternativa lösningar

Livsmedelsverket ser inte att det finns några alternativa lösningar till att ändra de aktuella avgifterna för kontrollprogrammet för rests substanser och kontaminanter. Det är EU-rättsliga regeländringar som ligger till grund för den nu aktuella översynen av dessa avgifter och sedermera behovet av att ändra avgifterna. Såvitt avser kontrollprogrammet för salmonella hade Livsmedelsverket kunnat välja att avstå en sänkning av avgiften för styckningsanläggningar. Detta skulle emellertid leda till ett större överskott än med nu föreslagna ändring.

9. Effekterna om någon reglering inte kommer till stånd

Om regleringen inte kommer till stånd saknas finansiering för höjda kostnader. Anslag skulle då behöva användas för att finansiera verksamheten trots att det inte är lagstiftarens avsikt.

10. Vilka bemyndiganden som Livsmedelsverkets beslutanderätt grundar sig på

Bestämmelse	Bemyndigande
3 kap. 1–2 §§	11 och 19 §§ förordningen (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter
4 kap. 1–2, 4–7 §§	17 § förordningen (2006:815) om provtagning av djur, m.m. 9 § förordningen (2006:1165) om avgifter för offentlig kontroll av foder och animaliska biprodukter 8 kap. 20 § djurskyddsförordningen (2019:66) 6, 8, 9, 16 och 19 §§ förordningen (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter
5 kap. 3 §	11 och 12 §§ förordningen (2006:812) om offentlig kontroll av livsmedel som importeras från ett tredje land 19 § förordningen (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter
6 kap. 2–4 §§	18 a och 31 §§ livsmedelsförordningen (2006:813) 12 § förordningen (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter

11. Kostnadsmässiga konsekvenser regleringen medför

En jämförelse av konsekvenserna för de övervägda alternativen till avgiftssystem har gjorts i tidigare remisser. Livsmedelsverket konstaterar att avgiftshöjningarna för livsmedelsanläggningarna kommer att medföra en ökad kostnad för de företag som saknar möjlighet att effektivisera kontrollen och på så sätt hålla nere avgifterna. Det effektiviseringskrav som avdelningen för kontroll av livsmedelsföretagare har inför den kommande treårsperioden håller dock ändå nere de kostnadsmässiga konsekvenserna för företagen. För företag som importerar kommer dock kostnaderna att minska vilket får ses som gynnsamt för den fortsatta svenska importen.

Livsmedelsverket vill framhålla att det finns en viss osäkerhet i de bakomliggande beräkningarna till de avgifter som nu remitteras på grund av rådande

omvärldsläge. Detta medför att vissa avgiftsförslag kan komma att ändras inför att Livsmedelsverket beslutar föreskrifterna i december.

Livsmedelsverket har till remisserna 2021 bifogat exempel på vilka avgifter de nya taxorna ger för företagen. Då inga grunder för avgifterna har förändrats, har verket i år avstått från dessa exempel. De tidigare remisserna finns tillgängliga på Livsmedelsverket webbplats för den som själv önskar jämföra.

12. Överensstämmelse med skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU

Regleringen överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges medlemskap i EU. Livsmedelsverket bedömer att förslaget inte behöver anmälas enligt förordningen (1994:2029) om tekniska regler eftersom det inte innehåller några krav på produkter. Verket kommer däremot att göra en anmälan enligt förordning (2009:1078) om tjänster på den inre marknaden då verket noterat att även avgiftshöjningar kan ses som anmälningspliktiga.

13. Tidpunkten för ikraftträdande och behovet av speciella informationsinsatser

Livsmedelsverket kommer att informera om de nya avgifterna. Alla företag som har anläggningar som står under Livsmedelsverkets kontroll kommer att få brevdels om att remissen är utskickad, dels i samband med att föreskrifterna beslutas senare i höst.

Information kommer även att ges via Livsmedelsverkets webbplats. De avgiftssidor som nu finns på webbplatsen kommer att ses över och uppdateras.

Livsmedelsverket har i de tidigare remisserna nämnt att verket haft för avsikt att ta fram ett digitalt räkneverktyg för att slakterier och vilthanteringsanläggningar skulle kunna göra en preliminär beräkning av sina avgifter. Detta verktyg har Livsmedelsverket dock varit tvungen att prioritera ned i det pågående utvecklingsprojektet.

Föreskriftsändringarna kommer att träda i kraft den 1 januari 2023. Det är lämpligt att göra avgiftsändringar vid årsskiftet eftersom Livsmedelsverket styrs och följs upp årsvis av regeringen. Planeringen och uppföljningen underlättas därmed.

14. Vilka berörs av regleringen?

Alla livsmedelsföretagare som står under kontroll av Livsmedelsverket är berörda av regleringen. Likaså berörs de företag som har för avsikt att starta en ny livsmedelsanläggning.

Under 2022 uppgår antalet aktiva slakterier och vilthanteringsanläggningar i Sverige till 127 respektive 74 stycken. Av slakterierna är 57 stycken även godkända för vilthantering. Storleksmässigt kan slakterierna delas upp enligt följande.

Djurslag	Slaktvolym	Antal anläggningar
Tamboskap	< 1 000 ton	75
	1 000 – 5 000 ton	13
	5 000 – 10 000 ton	3
	> 10 000 ton	9
Ren		11
Fjäderfä	< 2 000 ton	9
	2 000 – 5 000 ton	3
	5 000 – 10 000 ton	-
	>10 000 ton	4

Antalet djuruppfödare i Sverige som i slutändan berörs av förslaget om nya avgifter för slakterierna kan endast uppskattas. Enligt statistik från Jordbruksverket finns det cirka 30 000 företag med uppfödning av nötkreatur, får, getter, gris och höns.

Vidare finns det enligt Sametinget cirka 4 600 renägare (som äger minst en ren) och drygt 1 000 renskötsselföretag i Sverige.

Antalet övriga anläggningar som står under Livsmedelsverkets kontroll var 2022 ca 1 200 stycken. Av dessa var 140 styckningsanläggningar, 152 mjölkproduktanläggningar och 290 fiskanläggningar. Andra anläggningar var t.ex. charkanläggningar och kyltanksfartyg.

Under 2021 fanns i Sverige totalt 91 723 livsmedelsanläggningar, varav 85 405 stod under kommunal kontroll. Därutöver fanns totalt 35 372 anläggningar i primärproduktionen som stod under kontroll av länsstyrelserna.

15. Tidsåtgång, administrativa kostnader och annan påverkan för företagen

De föreslagna ändringarna av timtaxor och andra avgifter påverkar inte i sig företagens tidsåtgång och administrativa kostnader. Livsmedelsverket kan inte heller se någon annan påverkan som dessa ändringar skulle kunna medföra. För överväganden kring själva avgiftssystemet, se tidigare remisser.

16. Särskild hänsyn till små företag och påverkan på konkurrensförhållanden

Livsmedelsverket har, i den mån som varit möjligt, tagit hänsyn till små företag. Det är dock avgiftssystemet som styr detta och inte själva nivån på de timtaxor och avgifter som nu är aktuella för översyn.

Livsmedelsverket saknar möjlighet att bedöma om de föreslagna ändringarna innebär någon påverkan på konkurrensförhållanden.

17. Effekter för kommuner eller regioner

Inga effekter tillkommer för kommuner eller regioner jämfört med tidigare remisser.

18. Miljö och jämställdhet

Livsmedelsverket ser ingen ytterligare påverkan på miljö och jämställdhet än vad som angivits i tidigare remisser.

19. Uppföljning/utvärdering av föreskrifterna

Livsmedelsverket planerar fortsatt för att justera remitterade avgifter utifrån ett treårigt intervall. Avgifter kommer dock att vid behov justeras tidigare om något särskilt inträffar. Vad gäller särskilt kontrollprogrammen kommer arbetet med översynen av dessa fortsätta, vilket inkluderar frågan om programmens finansiering, varför avgifter kan komma att ändras redan inför 2024.

Talespersoner

Kontroll av livsmedel: Eiríkur Einarsson, områdeschef område Kontroll,
018-17 55 22

Kontrollprogrammen: Maria Florin, avdelningschef avdelning Säkra
livsmedel, 018-17 57 81